Adviescollege
Openbaarheid en
Informatiehuishouding
www.acoi.nl

> Retouradres Postbus 18601 2502 EP Den Haag

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum	Pagina	Kenmerk	Contactpersoon
28 februari 2023	1 van 4	2023-0000058719	[redacted]

Betreft
Advies over het wetsvoorstel Uitvoeringswet Datagovernanceverordening

Uw kenmerk
2023-0000004738

Geachte staatssecretaris Van Huffelen,

Bij brief van 18 januari 2023 is het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (hierna: het Adviescollege) op grond van het bepaalde in artikel 7.2, derde lid, van de Wet open overheid (hierna: Woo) geraadpleegd over het concept wetsvoorstel van de Uitvoeringswet Datagovernanceverordening[1] (hierna: het concept).

Uw verzoek gaat in het bijzonder over de bepalingen die raken aan de uitvoering van hoofdstuk 2 van de Datagovernanceverordening, omdat dit hoofdstuk ziet op de ontsluiting van (niet-openbare) publieke informatie.

Het Adviescollege heeft geen bezwaar tegen het concept. Het Adviescollege verzoekt om een toekomstig concept wetsvoorstel met een nieuwe rechtsgrondslag in de zin van overwegingen 11 en 12 en artikel 5 van de Datagovernanceverordening voor te leggen voor advies.

Ook wil het Adviescollege adviseren over toekomstige regels (bij of krachtens algemene maatregel van bestuur) voor de berekening van de vergoedingen voor het hergebruik van de in artikel 3, eerste lid, van de Datagovernanceverordening bedoelde gegevenscategorieën.

[1] Verordening (EU) 2022/868 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende Europese datagovernance en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724 (Datagovernanceverordening) (PbEU 2022, 259).

Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 18601
2502 EP Den Haag

Context en de Datagovernanceverordening
In de Europese Datastrategie heeft de Europese Commissie aangekondigd met wetgevingsinitiatieven te komen met betrekking tot het gebruik en het delen van data. De Commissie streeft er naar dat er meer gebruik gemaakt wordt van datadeling tussen overheden, bedrijven en andere organisaties en dat dit op verantwoorde wijze plaatsvindt. Daarvoor is vertrouwen nodig en ook dat data niet geconcentreerd zijn bij een beperkt aantal techbedrijven.
In de Datagovernanceverordening zijn regels opgenomen met rechtstreekse werking over de volgende onderwerpen:

- het voor hergebruik beschikbaar stellen van overheidsgegevens, wanneer die gegevens onderworpen zijn aan rechten van anderen (hoofdstuk 2);
- het delen van gegevens door burgers of organisaties via een databemiddelingsdienst (hoofdstuk 3);
- het delen van data op altruïstische gronden (hoofdstuk 4).

Hergebruik van beschermde gegevens van openbare lichamen
Hoofdstuk 2 van de Datagovernanceverordening gaat over het hergebruik van beschermde categorieën van data in het bezit van openbare lichamen. Met ‘openbaar lichaam’ wordt in deze context bedoeld een ‘met een publieke taak belaste instelling’ conform de Wet hergebruik van overheidsinformatie. Het gaat daarbij niet om overheidsbedrijven of andere organisaties die zijn opgericht voor industriële of commerciële doeleinden.
Het Adviescollege stelt vast dat deze gegevens zijn te kwalificeren als publieke informatie in de zin van artikel 2.1 Woo en artikel 7.2, derde lid, Woo indien het gaat om informatie in het bezit van overheidsorganen die onder de reikwijdte van de Woo vallen (artikel 2.2 Woo).

Strekking van het concept
Vanwege de rechtstreekse werking van de Datagovernanceverordening komen de belangrijkste gevolgen voor het ontsluiten van publieke informatie in de zin van de Woo direct voort uit de verordening. Daarop richt dit advies zich niet.

In het concept staan drie onderwerpen die specifiek betrekking hebben op de ontsluiting van publieke informatie in de Nederlandse rechtsorde.

Het aanwijzen van een centraal Informatiepunt
Artikel 8, eerste lid, van de Datagovernanceverordening bepaalt dat er een centraal informatiepunt moet zijn om verzoeken tot informatie of hergebruik van data op basis van de Datagovernanceverordening te ontvangen en zo nodig door te zetten naar de relevante openbare lichamen. Het concept maakt in artikel 2, tweede lid, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bevoegd tot deze aanwijzing. De Minister is voornemens om KOOP aan te wijzen, omdat deze organisatie al het beheer heeft over data.overheid.nl.

Het aanwijzen van een bevoegd orgaan
Het Centraal bureau voor de statistiek (CBS) wordt in het concept in artikel 2, eerste lid, aangewezen als het bevoegde orgaan, bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Datagovernanceverordening om de openbare lichamen die toegang tot de gegevens verlenen of weigeren, bij te staan.

Vergoedingen voor hergebruik overheidsgegevens
De verordening stelt dat openbare lichamen onder voorwaarden kosten in rekening mogen brengen voor het hergebruik van data maar dat de methode voor de berekening openbaar moet worden gemaakt. Deze methodiek zal voor de meeste organisaties in een algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld. Het concept creëert hier de basis voor in artikel 3.

Advies
Toegang tot beschermde publieke informatie
De toegang van het publiek tot officiële documenten wordt ook door de Datagovernance-verordening als een algemeen belang beschouwd. De Datagovernanceverordening bepaalt echter dat verplichtingen voor openbare lichamen om hergebruik van beschermde gegevens toe te staan in sectorspecifiek Unie- of nationaal recht moeten zijn vastgelegd. Op het moment van het uitbrengen van dit advies is in het Nederlands recht alleen een grondslag in deze zin bekend in de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek. Het wetsvoorstel ziet niet op het creëren van nieuwe wettelijke grondslagen. Het Adviescollege beveelt aan om te onderzoeken voor welke domeinen, zoals bijvoorbeeld mobiliteit, een nieuwe grondslag nodig is om het delen van beschermde data van de overheid met bedrijven en andere organisaties te bevorderen en verzoekt om een toekomstig wetsvoorstel dat in een dergelijke grondslag voorziet, aan het Adviescollege voor te leggen.

Centraal informatiepunt
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt bevoegd gemaakt om het centraal informatiepunt aan te wijzen. Hiertegen heeft het Adviescollege geen bezwaar. U hebt toegelicht dat de Minister opdrachtgever is van het open dataregister, waar datasets aangeboden worden voor hergebruik onder de Wet hergebruik overheidsinformatie. De Minister is voornemens om dit register als centraal informatiepunt in de zin van de Datagovernanceverordening aan te wijzen.

Het Adviescollege adviseert dat het centraal informatiepunt goed voor het publiek vindbaar en toegankelijk moet zijn. Het centraal informatiepunt moet voldoen aan standaarden met betrekking tot interoperabiliteit en van belang is dat er sprake is van adequate ondersteuning. Bij de taak van het centraal informatiepunt in de zin van artikel 8 Datagovernanceverordening hoort dat het langs elektronische weg een doorzoekbare overzichtslijst beschikbaar stelt met een overzicht van alle beschikbare gegevensbronnen met o.a. relevante informatie over de beschikbare gegevens, waaronder ten minste het format en de omvang van de gegevens en de voorwaarden voor het hergebruik ervan. Het is van belang om deze aspecten vooraf aan de aanwijzing te onderzoeken.

Bevoegde orgaan
In het concept wordt het CBS aangewezen als bevoegde orgaan om openbare lichamen bij te staan bij het verlenen of weigeren van de toegang tot gegevens onder de Datagovernanceverordening. Deze bijstand omvat -indien nodig- richtsnoeren over hoe die gegevens het best kunnen worden gestructureerd en opgeslagen zodat ze gemakkelijk toegankelijk zijn, en de daarbij benodigde technische steun.

Het Adviescollege vraagt u om in de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel op te nemen dat door het CBS voorwaarden worden gesteld aan het duurzaam toegankelijk aanbieden van de gegevens[2].

Vergoedingen voor hergebruik overheidsgegevens
Het Adviescollege adviseert op grond van artikel 7.2, derde lid, Woo over de regels voor het in rekening brengen van kosten voor het hergebruik van data en de methode voor berekening van deze kosten. Het is van belang om in deze (toekomstige) algemene maatregel van bestuur zo beperkt mogelijk drempels op te werpen voor het hergebruik van de gegevens waar de Datagovernanceverordening op van toepassing is.

Openbaarmaking van het advies
Het Adviescollege is voornemens dit advies na twee weken openbaar te maken op de website www.acoi.nl. Behoudens tegenbericht gaat het Adviescollege ervan uit dat hiertegen geen bezwaar bestaat.

Hoogachtend,

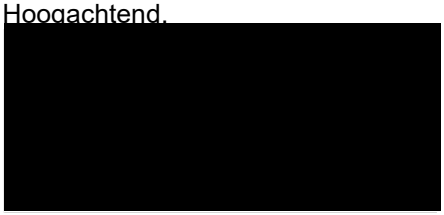

Ineke van Gent
Voorzitter Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding

[2] Bijvoorbeeld volgens de landelijke MDTO (Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie) of internationale FAIR principles (FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship).